

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Epistolæ Præpositorum Generalium Ad Patres Et Fratres Societatis Jesu

Oliverius, Horatius

Pragae, 1711

VI. R. P. N. Claudii Aquaviva Præpos: Gen: V. ad Superiores Societatis. An.
1581. 28. Junii. De ejusdem Soc: felici progressu.

Nutzungsbedingungen

[urn:nbn:de:hbz:466:1-55386](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-55386)

Præpositorum Generalium
Societatis JESU,

VI.

R. P. N.

CLAUDII
AQUAVIVÆ

Præpositi Generalis V.

Prima,

Ad Superiores Societatis.

Anno 1581. 28. Junii.

*De ejusdem Societatis felici
progressu.*

1. **D**Um recogito gaudium & conso-
lationem, qua ab initio conver-
sionis meæ perfundebantur in-
tima viscera interioris hominis mei, hac una
cogitatione, quòd in omnibus rebus à Supe-
rioribus dirigendi essent gressus mei cum
maxima pace atque securitate cordis mei, &
cum maximis subsidiis ad castigandam pro-
priam voluntatem, quæ nos, quo id magis
la-

*p. Clau-
dius ma-
luit sub-
esse, quàm
præesse.*

EPI.

laboramus, eo minùs verè nostros esse finitimos, dumque contemplor, quod mihi Divina benedictio revelatis oculis ostendere dignata est, quanta videlicet sit vocationis nostræ altitudo; quantique momenti ad animarum salutem, atque Ecclesiæ Christi obsequium corpus hoc Societatis æstimandum sit; nec possum non animo dolere in hac mutatione dexteræ Excelli, quam illi in me & de me præter omnem humanæ sapientiæ opinionem, facere visum est. Quandoquidem altero me expoliatum video, quod tantopere à teneris annis concupivit anima mea, à Christi servis veluti cæcus deducerer; aliterum, unde assidua copia gaudiorum erat jam mihi perpetua materia fit timoris. Non enim solùm tot tantisque adjumentis me orbaturum cerno, quæ mihi oculi eorum afferre consueverant, à quibus antea gubernabar; sed me repente video tanto exercituum ducem factum, & navi tantæ, talibus militibus ac mercibus onustæ gubernatorem subito constitutum. Proinde procul dubio formidine majori, quamvis in dispersione, verba illa mihi usurpanda sunt, quibus in causâ simili D. Gregorius è Scripturis usum scimus: *Nè vocetis me Noëmi, sed amaram*: quandoquidem contemplatus in domo hac veri Salomonis pacifici nostri, et

Ruth. 1.
20.

bos mensæ ejus, & habitacula fervorum & ordines ministrantium, (minori quidem sensu, sed admiratione non minori, ac Regina illa,) *Non habeo ultra spiritum.* Nec quidquam in me invenire possum, unde non *renewat consolari anima mea*, nisi cum Dei memor sum: de cujus infinita bonitate, ita planè futurum confido, ut Societatem nostram, quippe opus digitorum suorum, sibi que gratissimum, tanto majori cum sua gloria conservet ac promoveat, quanto ineptius cognoscitur instrumentum, quod ille assumere, & quidem non ignarus, voluit; qui superbas turres Jericho non tormentis bellicis, sed tenuissimo tubarum flatu, in brachio extento dejecit; & arrogantia Madian castra vilissimis fictilibus, iisque confractis, superavit ac perdidit. Cum itaque ex rei magnitudine intelligam, quantum à me diligentiae requiratur; & quantum mihi ut speculatori immineat periculum; ex eo autem quòd sperem permansuros oculos Domini & cor ejus in Societatem cunctis diebus, confidere debeam illum nostros conatus atque labores nec deserturum, nec irritos esse passurum; id à me officii exigi arbitratus sum, ut ad Reverentias Vestras nonnulla scriberem, quæ sentio multum per omnem modum ad felicem Societatis nostræ
pro-

progressum pertinere : quò novo quodam
 spiritu induti, excitemur omnes Christo
 piti conjuncti, ad opus hoc, quod illius op
 est, totis viribus promovendum.

*Subdito-
 rum pro-
 fectus pē-
 det à Su-
 periore.*

2. Hoc itaque primum cupio insecu
 pi cordibus nostris, familiam hanc unive
 sam, tam Deo caram, atque ad tam præcl
 ra facinora electam, impositam esse sup
 humeros & capita nostrum omnium, qu
 bus hæc pascendi cura credita est.
 quos, quandoquidem polliciti sumus nos
 gilatuos, quasi rationem pro animabus ei
 rum reddituros, quos pascimus, peculi
 ratione pertinent monita illa Salomonis

Prov. 6. 1. *Fili mi, si sponderis pro amico tuo, &c.* Et
 v. 3. & 4. *ergo quod dico fili mi, & temetipsum libera
 quia incidisti in manus proximi tui. Discurre
 festina, suscita amicum tuum: nè dederis
 mnum oculis tuis nec dormitent palpebrae tuae.*
 Verè etenim ita habet res, ut spiritualis sub
 ditorum profectus ab iis qui regunt maxi
 ma ex parte pendeat. Videmus namque
 quæ Dei est bonitas, ita affectos ac paratos
 Societatis homines, ut maximus lucis fru
 ctus sperandus sit in omni bonitate, justit
 tia, & veritate, si nos omnes, qui præsumus
 vigilanter & discretè ministerium nostrum
 impleamus. Quod quidem ministerium tu
 rectè intelligatur, illud necessario statuen
 dum

quod est, esse hunc exercitum quemdam fi-
liorum Dei, quos singulari vocatione digna-
tus est Deus noster congregare, ut serviant
ei ex caritate non fictâ, corde magno, &
animo volenti; & onus crucis (ut ita lo-
quar) ei illi allevient, in ovibus, quæ perie-
rant, ad cælum reportandis. Cùm igitur
exercitus sit, maximum ordinem, maximâs-
que vigilias exigit: cùm sint filii Dei, sa-
tis apparet quibus oculis sint aspiciendi à
Superiore; quanto amore ac reverentiâ di-
sponendi, quàm ingenti profectûs eorum
desiderio: cùm tam excellenti vocatione
vocati sint, non decet Superiores, ea quæ
perfectionis sunt, pusillanimitatis spiritu,
qui è sæculi prudentia nascitur, ulla ratione
metiri: ac denique cùm servitus quædam
ex amore sit, id efficax maximè erit ad eos
dirigendos, si Superior eorum teneat ac pos-
sideat voluntatem. Neque enim, qui in So-
cietate præsent, eo contenti esse debent, ut
obediat subjectus; & hoc aut illud quod in-
jungitur modo præstet, quoquo modo præ-
stet; sed illud maximè spectari oportet, ut
id magna cum perfectione in Christo exe-
quatur: ad quod præcipuè conducet si sub-
diti verè intelligant se à Superioribus dili-
gi, qui suis se filiis patres, matres, nutrices,
medicos, denique omnia omnibus, pro cu-

jusque necessitate exhibeant necesse est,
Quare D. Bernardus cum Superioribus affe-

In Cant. *gens, Discite, inquit, subditorum matres, na e*
Jerim. 23. *esse debere, non dominos: studete magis amolite*

quàm metui. Atque idem paullo post: Quomodo
jugum vestrum super eos aggravatis, quomodo
potius onera portare debetis? Cur morsu piffi

serpente parvulus fugit conscientiam Sacerdotis,
ad quem eum magis oportuerat tamquam
ad sinum recurrere matris? Quod idem

ante D. Gregorius præclare docuerat
verbis, In qua videlicet compassione ne
est, talem se, qui præest, exhibeat, cui sub

quique occulta quaque sua proderet non er
scant: ut cum tentationum suarum
parvuli tolerant, ad Pastoris mentem,

ad matris sinum recurrant: Et hoc quod se
quinari pulsantis culpæ sordibus prævident
hortationis ejus solatio, ac lacrymis orati

larent. Et revera qui se ipsum confis
rat circumdatum infirmitate, ac simul
ligentiùs æstimat amorem, quem Deo

Joan. 21. *bet, ac propter eum ejus etiam filiis (h*
enim trina, qui gubernaturi sunt, ratione
moris, interrogatione tentantur) opti

videt, quanta in his omnibus, quæ hoc lo
sunt, compassio; quanta etiam erga Deum
proximū caritas requiratur. Neq; enim

certi ratione mysterii Sacerdotali bysso,
exh

esse reus, isque bis tinctus, adjungitur. Hunc sanè
 tribus affectū animi (ut in rationali pectoris nomi- Num. 19.
 tres in etiam Patriarcharum intexamus) Moyses 6.
 s am ostendebat, cū ita reputaret & diceret, De-
 st: Quum sibi ita populi illius curam demandasse,
 quon quasi ipse eam omnem multitudinem conce-
 mor su pisset ac genuisset, eique Dominus expressè
 Sacer præcepisset: *Porta eam in sinu tuo, sicut por-* Num. 11,
amque tate solet nutrix infantulum. 12.

dem 3. Hinc etiam illæ Apostoli Pauli vo-
 cuerunt ces: *Facti sumus, inquit, parvuli in medio ve-* 1. Thes.
 e neo strum, tamquam si nutrix foveat filios suos. 2. 7.
 i subje Et, *Quis infirmatur & ego non infirmor?* Et, 2. Cor. II.
 on erit *Filioli mei, quos iterum parturio.* Sic sic 29.
 n flui nimirum sanctæ memoriæ B. P. IGNATIUS Superior Gal. 4 19.
 m, q in Constitutionibus exigit, ut Superiores a *studeat a-*
 uòd se mari potius, quàm timeri studeant. Sic in *mari poti-*
 ident formula Instituti præcipitur, ut in guber- *us, quàm*
 oratio natione memores simus benignitatis & man- *timeri,*
 confu fuetudinis Christi, & formulæ Petri & Pau-
 mul li Apostolorum: de quorum altero ut in
 Deo præsens taceam, de Paulo certè novimus
 is (h quæ miro quodam compendio in suo Apo-
 atione logetico colligat Nazianzenus, quantâ ca-
 opti ritate atque discretione, quanto animi fer-
 noc lo yore atque compassionis affectu omnibus
 Deum omnia fieret, & uno eodémque principio,
 nim si tamquam sapiens medicus, diversis diversa
 yflo, exhiberet medicamenta. Quod ipsum of-
 6

ficium egregiè D. Bernardus paucis in e-
 stola quadam pinxisse videtur, cum ait: Om-
Ep. 2. ad *na mater caritas, quæ sive foveat infirmos, rev-*
Fulcon. *ve exerceat provellos, sive arguat inquietos, ostendit*
diversis diversa exhibens, sicut filios diligit necesse
universos. Cum te arguit, mitis est; cum te
blanditur, simplex est. Pie solet scire, cum
dolo mulcere; patienter novit irasci, humiliter
indignari. Et nè longior sim hac in parte, non
 cum subditus currit bene, quis nescit & E
 quantus ei addatur animus exhortatione sed
 perioris ac laude? cum reprehenditur, si scip
 ex amore intelligat provenire, dolere si dia
 tassis potest, exulcerari non potest. N
 dici vulnus quamvis urat, sectio non odia si i
 parit, sed amorem. Si à Superiore instr tua
 tur, à quo se diligi putat, suscipiet instruce dec
 nem lætus, non ut murmuret, sed ut fac pri
 quod monetur (sin contrariâ opinione ruc
 butus sit, quod alioqui cibus est, ei ver ben
 tur in venenum) si tentatione pulsatur, qui
 curus in manu matris deponit spinam; par
 manifestè apparet non aperiri medicame esse
 januam, sed occludi, cum Superior su &
 candi causam præbet, vel se minùs dil qu
 re, aut malè sentire, aut sperare de fil vis
 Atque hanc quam dico fiduciam, Patres N
 rissimi, non credere debemus in ipso tra
 sitatis articulo in subditos gigni posse, du

s inestunc amantissimis verbis eam efficere con-
it: Omur; sed necessarium est præterito tempo-
rmos, re variis occasionibus, ac beneficiis, tum
quiet ostendendo curam, etiam corporalium illius
r dil necessitatum, tum familiarius cum ipso a-
st; gendo, tum denique aliis rationibus, apud
ire, eum & alios communiter hanc amoris opi-
nionem collectam esse demonstrando, quæ
c in non modo disciplinam nostram ac Instituti
nele & Regularum observationem non enervat,
ione sed etiam maximè perficit; quippe cùm di-
ur, f seiplinæ cura dilectio sit, & dilectio custo-
ere f dia legum illius, ut etiam infra differemus.
Nunc enim primum hoc caput concludam,
n odi si illud addidero, quòd sicut magistri spiri-
e instr tualis viæ, & ii qui alios regunt, graviter
strucl decipiuntur, cùm omnes ad regulam pro-
ut fac pria conceptionis dirigunt; ita ad subdito-
one rum voluntates conciliandas & suaviter gu-
ei ve bernandas, in primis necessarium est, ut
atur, quis in gubernatione, non modò aliorum
nam; partes deponat, nè adverti possit Superior
came esse Pauli aut Apollo, sed ipse seipsum exuat,
or fu & proprium spiritum Societatis induat;
s dil quem & in Constitutionibus expressit, & vi-
de fi vis exemplis ostendit sanctæ memoriæ B. P.
atres N. quem etiam perpetua successione atque
so nec traditione quadam servandum ac custodien-
sse, dum, non immutandum, accepimus.

*Studium**orationis,*

¶

4. Secundo autem loco, quod velim-
 pter menter exopto, quia magni momenti terit
 intelligo, illud est, ut singulari diligentia libu-
 que industria circa ea, quæ ad orationem cite
 meditationis studium pertinent, Superiorum
 vigilant. Neque enim erga Deum, neq. con-
 erga suos Superiores, neque erga seipsos arid
 neque denique erga proximos rectè unquiba
 poterit absque hujusmodi exercitatione lus
 cietatis operarius ordinari. Nam quon- tis
 do posset aliquis aut sensu cordis divina gre
 neficia percipere, nisi ea diligentius rui inq
 naverit? aut iis gratus esse, vel operibus eæ
 spondere, si ea non frequentius atque i qua
 pensius cogitaverit? quomodo poterit que
 quæ videntur & temporalia sunt, feriò ubi
 temnere, qui non gustavit æterna? qu ven
 modo noverit honoris appetitum, amore pro
 que proprium, gravissimum boni comm- ria
 nis hostem, (ut eum B. P. Noster appella tar
 pedibus conculcare; qui clara luce non ut
 prehenderit, quid sit homo, cur sit homi ten
 Aut quando vires suppedient ad difficult- si n
 tes superandas, quæ sese in via spirituali cor
 ponunt; ad passiones edomandas, quæ sing lo
 lis horis insurgunt; ad virtutum actus ex- gar
 cendos, quibus habitus acquiruntur; ei, ta,
 meditatione, ut D. Bernardus loquitur, trã
 cognoscat quid sibi desit, & oratione vat

od vel impetret? Quam verò rationem servare po-
enti terit agendi cum proximis de rebus spiritua-
gentialibus, sic ut ad cælestium amorem illos ex-
atione citet, aut eorum animos cælesti rore per-
perio fundat ille, qui nullam aut raram cum Deo
n, ne communicationem habeat, atque ideo præ
seipso ariditate cordis, sinè magno labore tria ver-
unquæba ædificationis eloqui vix possit? Quis ze-
ione lus illi esse poterit, quæ fames aut sitis salu-
quon- tis animarum, si non mentis intentione in-
vina- gressus fuerit in cavernam maceræ, latus,
is ru- inquam, Crucifixi, ubi cùm viderit quàm
ibus eæ carò illi steterint, ut aquila illa volans,
que i- quæ in Job describitur, tota in Christo li-
terit- quefacta, & indè contempletur escam, *Et Greg. 31,*
riò co- *ubicumque fuerit cadaver, statim adsit?* Hæc *Mor.*
a? qu- verò mentis exercitatio tantum abest ut
more- proximorum auxilium, nostraque ministe-
comm- ria erga infirmos fratres præpediat aut re-
ppelli- tardet, ut potiùs promoveat: hoc siquidem,
non t- ut idem Bernardus ait, vera & casta con-
e hom- templatio habet (si vera & casta est, id est,
fficult- si neque se ipsam, neque propriam quærat
tuali- consolationem) ut tanto animam repleat ze-
e sing- lo acquirendi Deo qui eum similiter dili-
us exe- gant, ut omnia derelinquat, & seipsam obli-
; ei, ta, ad prædam festinet discurrere. Con-
itur, trà verò qui meditationis exercitio non ju-
one m- vatur, affert ille quidem fortasse aliquid fru-
it

Et ūs ex bona voluntate & opinione illā, q̄
 sibi jam persuasit, sacrificium esse Domini
 auxilium animarum; sed non ignoramus
 men quid Apostolica verba illa significet

2. Cor. 5. *Caritas Christi urget nos, estimantes nos, q̄
 14. & 15. niam si unus, &c. Et pro omnibus mortuus*

*Christus, ut & qui vivunt, jam non sibi
 vant; sed ei qui pro ipsis mortuus est & res
 rexit.* Denique qui novit labores, inco-

moda, persecutiones, contumelias, defo-
 tiones, quæ necessariò ferenda sunt iis,
 volunt animarum piscatores fieri; non
 scurè prospiciet, quàm necessarium sit
 per, ut sint succincti lumbos, calceati pedes
 ac fortitudine armati ità sint, ut liceat cu-

1. Cor. 4. Apostolo dicere: *Maledicimur, & benedi-*

12. & 13. *mus: persecutionem patimur, & sustinemus
 blasphemamur, & obsecramur: tamquam pa-
 gamenta hujus mundi facti sumus, omnia*

2. Cor. 4. *peripsēma usq; adhuc. & alibi: In omnibus
 v. 8. 9. 10. bulationem patimur, sed non angustiamur
 11. aporiamur, sed non destituimur: persecuti-*

*nem patimur, sed non derelinquimur: humili-
 amur, sed non confundimur: dejicimur,
 non perimus: semper mortificationem JESU
 CHRISTI in corpore nostro circumferentes
 ut & vita JESU manifestetur in corporibus
 nostris: semper enim nos qui vivimus, in mor-
 tem tradimur propter JESUM, ut & vita*

JESU

JESU manifestetur in carne nostra mortali: & Rom. 8.
 in his omnibus superamus propter eum qui di- v. 37.
 lexit nos.

5. Et nè longum faciam, non obscuro-
 rum est hac de re etiam B. P. I G N A T I I ju-
 dicialium, qui cavere omnino jubebat, nè
 spiritualium rerum frigescente fervore,
 Humani atque inferiores affectus incalesce-
 rent; volebat, ut intelligerent nostri, ea
 media majorem habere efficaciam ad salu-
 tem animarum, quæ magis instrumentum
 cum suo primo motore conjungunt: præ-
 cipiebat ut spiritualia exercitia nostris fami-
 liariora essent, ut possent etiam in illis alios
 erudire, & dexteritatem ac usum in hoc spi-
 ritualium armorum genere tractando con-
 sequerentur. Præter illa autem quæ in
 Constitutionibus habentur, novimus quan-
 ti semper ea ipse fecerit, quantumque illo-
 rum usum atque exercitationem commen-
 dârit. Neque nos latet, quid suô ipse ex-
 emplô docuerit: volebat Rectores in spiri-
 tualibus exercitatos esse, & qui orationibus
 & sanctis desideriis totum Collegium velut
 humeris sustinerent. Cùm de Professis a-
 git & Coadjutoribus formatis, ideo nullum
 eis certum orationis & meditationis tempus
 præfinit, quòd tamquam certum ducat, eos
 sic profecisse, ut planè sint homines spiri-
 tua-

Exercitio-
 rum spiri-
 tualium
 usum pro-
 moveat.

tuales, qui quantum corporis valetudo
externæ occupationes caritatis atque ob
dientia permittant, in via Christi inoffen
so pede currere possint. In Generali Pra
posito scimus omnium primam hanc docer
expetere, ut cum Deo Domino nostro, quâ
maximè conjunctus & familiaris sit, tam
oratione, quàm in omnibus actionibus sui
Ex quibus omnibus manifestum efficitur
quanta sit meditationis in Societate necessi
tas: nec omnino posse à vocali oratione e
dem præstari, quod certæ rationes & exp
rientia ipsa nimium apertè ostendunt. E
teor autem hoc meditationis negotium di
ficultate non carere, neque in omnibus a
qualem habere successum; sed idcirco ha
bemus Superiores, habemus & Præfectos
spiritualium rerum: iis omni diligentia cu
randum est, ut non solum præscriptum tem
pus meditationi impendatur, sed utilitate
impendatur, ut sciat unusquisque *Meditari*
cum corde suo, & exercitare & scopari
spiritum suum: & cum cogitaverit vias suas
convertat pedes suos in testimonia Domini. In
summa omnes singulari studio non modo
Novitiatus aut Probationis, sed etiam reli
quo vitæ tempore in eo vigilemus. Neque
enim video, quâ ratione possint Societatis
homines, cum operarii fuerint, necessarios

hujusmodi sumptus spirituales habere, si non ab initio eum sibi habitum quæsi-
verint, & deinceps sine intermissione exercen-
do retinuerint. Quod si qua Religio est,
cui meditationis familiare studium perne-
cessarium sit, & prompta quædam facultas in
Deum subinde evolandi, ea certè nostra est,
ut non modò ex iis, quæ dicta sunt facilè
cernitur, sed etiam ex aliis, quæ nostram In-
stituti formulam comitantur. Cùm enim
certis de causis nostra ratio Chorum reje-
cerit, ac perinde, ut occasio tulerit, per par-
tes, & loco sæpe incommodo, divinum no-
bis officium recitandum sit; atque insuper
vita nostra inter sæculares, in mediis distra-
ctionibus & occupationibus exerceatur; in
mari, in terra, in carceribus, in hospitalibus,
& quod iis difficilius est, in aulis Principum,
cùm necessitas aut caritas id postulat; quid
nobis erit, si non omnia hæc, quasi spiritua-
lia detrimenta, unius orationis compendio
resarcire conabimur? & illud præ ceteris
omnibus D. Basilii præceptum amplectamur,
quòd cùm ceteræ omnes actiones cer-
tum aliquod tempus ac præfinitum habe-
ant, orationis tempus totam vitam occupa-
re debet. Equidem credo ex hujus rei de-
fectu non parva nec pauca in Religiosis ho-
minibus incommoda accidere. Utinam det

Pfal. 64.
12.

nobis Dominus, ut sanctum hoc studium
in Societate floreat, *Benedicens coronam
benignitatis suæ, ut campi ejus replentur
fertilitate; pinguescent quippe speciosa deserta
& exultatione colles accingentur.* Nihil
nimis vereor, dum nostri in hoc studium
cubuerint, quin asperitatem vitæ, corporis
que afflictationes quas ex obligatione
habemus, ita compensent, ut nullam pro
pterea vel fructus noster, vel bonum Socie-
tatis imminutionem patiatur.

*Regula-
rum, etiam
minimarum
observationem
urgeat.*

6. Tertium verò, in quo Superiorum
nostrorum magnam curam ac diligentiam
desidero, est diligens Regularum observatio,
quæ quo loco habendæ sint, vehementer
cupio nostrorum cordibus imprimi. In
illis enim quasi in speculo quodam elucet
Voluntas Dei bona, beneplacens, & perfecta
& quid à nobis ille exigat, ut in omni
conversatione sancti simus, sigillatim exprimitur;
& quemadmodum quidquid vel ad singulorum
per se, vel ad universorum singulorum
totiusque corporis Societatis nostræ conser-
vationem pertinet, nihil dubii est, quin
divina directione pendeat, & ab efficaci-
lius motione, cujus dextera virtutem facit
quam quidem non nisi ex influxu quodam
peculiaris gratiæ vocationis nostræ à Deo
minimo haurire possumus. Sic contra quod
Regula

Regularum observatione & præfixo Instituti limite sese subtrahit, hoc ipso ab illa Dei motione influxuque se subtrahit. Ex quo fit, ut homo sibi ipsi relictus, nihil aliud possit, quam id quod potest homo sibi relictus ac destitutus, nempe ut labatur in multis, & impingat in viis suis. Nec verò quisquam sibi blandiatur, si quasdam negligat Regulas, quòd haud ità magni momenti videantur, ut in his observandis negligentior se esse posse existimet: quandoquidem neque parvum aliquid reputandum est, quod suavem illam cum Deo conjunctionem relaxet, atque animæ serenitatem obnubilet; & manifestum est non esse ea opera parvi æstimanda, quæ à non parva caritate & obedientia proficiunt. Accedit quòd Religiosus, qui ità in animo suo assuescit, ut majorum suorum statuta, quæ revereri debet etiam in minimis, negligat; habitum quemdam libertatis induit, non sani spiritus, sed sæculi, ut pedetentim majora quoque parvipendat. Novimus autem qui dixerit, *Muscae morientes exterminant suavitatem unguenti: & qui spernit modica, paulatim decidit.* Quare non modò D. Leo ait; *Qui non proficit, deficit: & qui nihil acquirit, non nihil perdit;* sed Abbas etiam Theodorus apud Cassianum; *Quapropter,* Col. 6, c.

inquit, illud erit evidens nostri indicium *id*
 trimenti, si intellexerimus nihil amplius *luo*
 fuisse: nec dubitemus retrorsum nos omnino *sa*
 revocatos, quâ die non senserimus ad *tra*
 ra progressos. Felix anima & multiplici *no*
 felix, quæ sic investigat, quæ sit voluntas *di*
 ut nihil prætermittat, in quo se dilecto *no*
 se gratificari arbitretur: sed ad singula *ca*
 ba cum quippiam injungitur, gaudio *ta*
 det, & in exultatione cordis una cum *in*
 sa illa sibi ipsi loquitur: *Vox dilecti*
 Quidni dilecti vocem agnoscat, qui dilecto *di*
 ipsum in homine veneratur? Nec aliam *ca*
 contra regularum asperitas excusare *re*
 nè quis fortè ad excusandas excusatione *vo*
 oleo peccatoris suum ore proprio caput *di*
 pinguet. Nam quisquis diligenter *m*
 Instituta considerat, nihil asperum vel *ri*
 duum inveniet, nisi fortè nolentibus: *es*
 enim eos hoc volentes, ea quæ in voluntate *co*
 sita sunt, statim ut voluerit hominem *pu*
 posse; quia mox ut vult, utique potest. *te*
qu

Spiritua-
les diffi-
cultates
superet.

Lib. 10. c.
 23.

7. Atque in universum etiam ego quod
 dem spirituales difficultates non aliunde
 riri existimo, quam ex eo, quod sapienter
 suis Confessionibus D. Augustinus admo-
 nuit: *Quoniam, inquit, caro concupiscit ad-*
versus spiritum, & spiritus adversus carnem
ut non faciant omnes quod volunt, cadunt

id quod valent, eoque contenti sunt: quia illud quod valent, non tantum volunt, quantum sat est ut valeant. Itaque ubi primum à contradictione sensûs, quam in civitate animæ nostræ volentes nolentes patimur, vel modica difficultas exoritur, terga vertimus; nosque tamquam victos abjicimus turpiter, caussantes nos id præstare non posse. Tota autem ratio est, quia neque fortiter, neque integre volumus. Verùm tamen quamvis difficilia & amara essent quæ injunguntur, ea si Prophetæ farinulâ condiremus, vertentur potius in dulcedinem. Indè erant voces illæ adeò ab iis dissimiles, quas à tepidis quotidie audimus: *Quàm dulcia faucibus meis eloquia tua super mel ori meo: & Inveni sunt sermones tui & comedi eos, & factum est mihi verbum tuum in gaudium & letitiam cordis mei.* Et certè quidnam causæ esse putemus quod ea ut gravia & difficilia interdum horremus, quæ levia nobis ante atque suavia videbantur, nisi quia *comederunt alieni robur nostrum, & ignoramus?* & quemadmodum iis contingit, qui de via fessi sunt, sic nos marcescentibus interioribus viribus, gemere incipimus sub onere, quod antea nesciebamus quidem. Quod perspicuè in Collatione de mortificatione Abbas Abraham docuit, explicans unde fiat, ut cum Domi-

Psal. 118.

103.

Jere. 15.

16.

Osc. 7.9.

Coll. 24.

c. 24.

mi-

Matt. 11. 30. minus dixerit, *Jugum meum suave est, & onus meum leve*, tantas tamen in via spiritus diligentias sentiamus: eamque ad rem affertur locum illum Ecclesiastici: *Labor stultorum affligit eos qui non noverunt ire in civitatem*. Verè enim finè intellectu sumus, si in palatium Jerusalem cælestem properantes, aliarumque, & quasi spinarum sepes, itinere non obsecuturi, vias quærimus, relictâ interim viam vicinarum planâ & rectâ, pascuisque uberrimis plenâ, quam Dominus ipse ostendit, præparavit, atque munivit.

Fruktus ex Regularum observatione. Psal. 118. Ose. 11. 4. Bern. 8. Et revera experientia docet eos qui per observationem suarum Regularum ambulant, inoffenso pede currentes, feliciter experiri quid sit quod dictum est: *Multi diligentibus legem tuam, & non est eis scandalum* & quod Dominus pollicetur: *Ego ero eis quasi exaltans jugum super maxillas eorum*. Nolo hoc loco longior esse eos admonens, quibus grave hoc onus reddidit, ut infirmæ parti medicamentum adhibeant, curantes videlicet seriò sensus, atque judicii proprii mortificationem, cùm ex Epistola B. P. N. IGNATII perfectè intelligi potest, sit quidquid ad obedientiæ virtutem pertinet. Ego illud tantùm addam, quod in libro de Præcepto & dispensatione aptè à Bernardo dictum legimus: porrò imperat

Et cordis & infirmæ prorsus voluntatis in-
dicium est, statuta seniorum studiosius discu-
tere, & horrere ad singula quæ injungun-
tur: exigere de quibusque rationem, & ma-
le suspicari de omni præcepto, cujus causa
latuerit: neque unquam libenter obedire,
nisi cum audire contigerit, quod fortè li-
buerit, aut quod non aliter licere, seu expe-
dire monstraverit vel aperta ratio, vel indu-
bitata auctoritas. Delicata satis, imò ni-
mis molesta est hujusmodi obedientia: non
planè illa est, quæ ex Regula traditur, obe-
dientia sinè mora: disputare profectò hoc
est in astu cordis, non in auditu auris obedi-
re. Denique addit, omnino fieri non pos-
se, ut hujusmodi anima carnalis non oppri-
matur pondere, & non grave sentiat jugum
Christi. Nos autem, si illius Spiritûs par-
ticipes sumus, qui totum hoc Societatis cor-
pus vegetat atque vivificat, qui non spiritus
hujus mundi est, sed Spiritus qui ex Deo; ac
si, ut gloriosus ait Martyr Ignatius, Spiri-
tu sancto ut lineâ & perpendiculo utamur
ad nostras actiones moderandas ac dirigen-
das; videbimus, cum ejus gratia, rectè ac
suo ordine dispositis lapidibus vivis admira-
bilem structuram ad JESU CHRISTI glo-
riam consurgere. Habent nostræ Consti-
tutiones architecturam sanè singularem in

hac fabrica Societatis, cujus exemplar quod
 dam perfectum & absolutum Spiritus
 Sanctus B. P. Nostro ostendit in monte,
 nempe quod in Constitutionibus expressum
 designatum cernimus. Nondum ædifi-
 catio ista ad perfectum redacta est: nostrum
 est, quos posuit Deus quasi Architectos
 fabros, eam continuare, non quidem
 principia aut exemplaria sequentes, sed
 illud unum primum exemplar nobis tra-
 ctatum. Aliorum verò est, qui lapides
 seipsos in hoc ædificium offerre, morti-
 ficatione expolitos, religiosâ observatione
 tractatos, & cæcâ obedientiâ indifferentes
 suo quisque loco ad artificis nutum dispo-
 nantur. Quod sanè fieri non potest, nisi
 oculi defixos habeant ad normam
 quæ nostris Regulis & Constitutionibus
 continetur; id sibi persuadentes non
 credendo necesse esse, ut spirituales homines
 sint, sed etiam ut tali formâ, ac talibus
 instrumentis, nempe ut in materialibus ædifi-
 ciis, & aliis mechanicis contingere solet,
 ad exemplaris rationem & lapides conformen-
 tur, & instrumenta, quibus conforman-
 di sunt, illi proportionem respondeant. Nemo
 & in domo hac nostri Salomonis, *Omnia*
Scriptura loquitur, lapidibus pretiosis exstru-
enda sunt, qui ad unam certam normam

communem mensuram ferrati sint. Quare
sapienter D. Basilius de religiosa vita disse-
rens, ita statuit: Necessarium esse ut quisque
suam propriam voluntatem suosque pro-
prios modos relinquat, atque abneget; &
in unam omnes formam sibi propositam in-
spiciant, quam imitentur, & ad quam seipso
componant. Ita enim fiet, ut quemadmo-
dum pictores aliqui, qui ex eodem proto-
typo varias effingunt imagines, omnes in-
ter se quam simillimas efficiant; sic religiosi
homines eandem vitæ formam intuentes,
simillimam ac pæne, si fieri posset, eandem
inter se morum atque spiritus imaginem ex-
primant. Quod non modò per se, ac suo
fructu optandum est, sed etiam ad perpetuæ
consensionis mutuæque caritatis vinculum
gignendum, vel maximam vim habet.

9. Nec dubium est quin propositâ no-
bis illa B. P. I G N A T I I specie pulcerri-
mâ, quam suis ipse coloribus in Constitu-
tionibus depinxit, dum quisque nostrum
studet illi similem formare; augeatur in
nobis non solum cujusque perfectio, sed u-
nio etiam & conservatio totius Societatis.
Verum ut perfectè spirituales hanc ima-
ginem, & quasi ad vivum repræsentare pos-
simus, necesse est, ut D. Areopagita anno-
tavit, ita attentè ac sinè intermissione in eam

*Omnia ad
Constitu-
tiones re-
gulanda.*

De Eccl. defixos teneamus oculos, ut nihil in alveri
 Hierarc. distrahamur. Sic enim assequemur, ut cont
 c. 24. quam imitamur, quæcumque ea sit, non per
 lum perfectè exprimatur, sed si dici potsem
 una geminetur. Nec me latet id finè in h
 bore non fieri. Novi contradictiones, imm
 vetus homo suscitavit. Sed hoc id tantum
 efficit, non esse cujusvis hominis ad peritaq
 ctionem aspirare, non pusillanimi, aut disc
 gri, *cujus agrum spina ac urtica replent* ciet
esse est; sed ejus qui non surdâ aure perior
 Matt. 11. perit quid sibi velit, *Regnum calorum* facu
 12. *patitur*; vel illud, *Certa bonum certam* tate
 Timoth. vel *Omnia qui in agone contendit, ab omni* den
 4. 12. *se abstinet*; & *Melior est qui dominatur* gran
 1. Cor. 9. *mo suo, expugnatore urbium.* Hinc id nê s
 25. *Areopagita* spirituali intelligentiâ veteri Nes
 Prov. 16. illum baptismi ritum explicans, quem Dor
 32. *scepturi, prius Occidentem versus exfuri* ider
re jubebantur, quasi vitiis omnibus ren tur.
tiantes; deinde ad Orientem conversi, tant
illum lumina aliquamdiu defigere; ipse que
mysterio constantem quemdam, & imm vare
tabilem divini habitûs statum designant xer
stendit. Neque enim satis esse, ab omni i pu
vitio sese remove, nisi mens masculo quæ iæ
dam vigore (sic enim loquitur) ad omni err
illius perniciosam surreptionem inflexa este
que interrita perduret, & nunquam Pecc

in a veritatis amore fatietur, numquam illum
ur, ut confenescere ullâ ratione permittat; sed ad
t, non perfectiora divinitatis haurienda perpetuâ
ci potest semper intentione feratur. Sed quoniam
l finem in his, quæ ad subditos pertinent, diutius
nes, quæ immorati sumus, redeo ad ea quæ Superio-
d tantum propria sunt, paucis expedienda. Est
ad peccata itaque maximè necessarium, ut in religiosa
, aut disciplina & observatione regularum So-
leant cietatis peculiari ratione retinenda, Supe-
re periores qui alios dirigunt, magno sint animo:
rum facultatem eas observandi non pusillanimitate
ertant spiritûs metientes, quam humana pru-
bomnidentia, quæ non intelligit quid possit Dei
atur gratia, objicere interdum solet; sed eo pla-
inc idnè spiritu, quo illæ conditæ, quo editæ sunt.
veter Nemo enim dubitare potest, quin spiritus
quem Domini, qui eas Patri nostro inspiravit,
exfuit idem sit qui vires ad executionem pollicea-
s renatur. *Etenim benedictionem dabit legislator, Ps. 83.7.*
verfi tantum sit qui manum mittat ad fortia; ne-
ipse que illæ frustra conscriptæ sunt, sed ut ser-
& imvarentur; quemadmodum tot jam servi Dei,
ignari exemplis suis in Societate docuerunt: quos
ab omni pusillanimes intuerentur, & ii qui iner-
ulo quæ suæ excusationes quærunt, profectò
l omni cernerent, *ut instauret contra nos Dominus Job. 10.*
flexa *vestes suos; respiscerent homines & dicerent, 17.*
am fac *Peccavi, ut ait Job. Quod tum contingit,*

cùm aliorum perfectionem considerante agnoscimus, & sinè palpatione infirmitatem nostram confitemur.

*Gratia
Vocatio
nis reddit
omnia
suavia &
facilia.*

10. Proinde debent Superiores huius gratiæ fiduciã plurimum niti, cùm experientia doceat, quantum ea momenti habeat, ut quæ difficilia hominibus essent factu omnino fieri non possent, ex gratia tantum vocationis (quam digitus Dei in cordibus nostris inscribit) non possibilia modo, facilia etiam atque suavia fiant. Quod verum ac certum est, ut hoc uno quadam ordine tota ista Societas, ejusque gubernandi & administrandi ratio consistat, mihi quidem videtur fortissimus ille Deus vocationis suæ vim, in his præcipue ad Societatem vocat, non dubiis ostendit documentis; qui in Novitiorum animi promptitudinem, & agilitatem quantum gignit ad ea omnia, quæ Instituti nostro sunt: ut quemadmodum fidei habitus inclinatur, ut iis omnibus assentiamur, & eius objecto continentur, quamvis alia que alia subinde credenda proponantur, etiam suo quodam modo, videmus eos per portam ingrediuntur, ita animo affectu esse, ut omnia quæ nostræ professionis sunt magnã quadam alacritate & facilitate amplectantur, atque accipiant; ut videtur

Dominus quasi dispositam nobis atque paratam exhibere materiam, in qua facili negotio forma illa introducatur, cujus exemplar divina illius Majestas in Societate demonstravit. Quamobrem soleo ego, Patres carissimi, huic nostræ sententiæ illam Jeremiæ parabolam applicare, de figulo faciente opus super rotam, qui lutum format manibus suis, sicut placet in oculis suis ut faciat; cujus cum triplex sit munus, primum materiam præparare, tum rotam agitare, & vas illud ad speciem, quam in mente apprehensam habet, effingere; sic mihi propono, rotam ipsam esse dispositionem & tractationem per varias functiones eorum, qui gubernantur; quod fit per obedientiam: Pedum autem instar esse Superiores qui eam commovent; qui sanè pedes, ut rectè vas fiat, non nisi ad imperium intelligentis, qui ipse figulus est, moveri & vicissim movere debent. Quod autem ordine primum erat, nempe materiam præparare, id verè nostras non attingit vires. Unius enim Dei est argillam operi paratam aptamque exhibere: nos verò, quos formandos suscepimus, nec formare ac nec movere quidem possemus, nisi ipsi essent à divina directione moti. Et verè si creta hæc nostra, pro ea libertate qua prædita est, currentis

Jere. 18.
Sicut vasa in manu figuli, ita nos in manu DEI.

Vasa nobilia fieri

mus, si nos formari patiemur. rotæ cursum non impediret; & quod sequitur, artificis propositum atque id non disturbaret, quàm pulcra passim, quæ

que nobilia in Societate vasa videremur. Sed nos ipsi qui regimur operâ Dei, adipientiam utique nobis, non impedimus, sed destruimus ac dissipamus identidem dicentes figulo quod Dominus per Isa-

Isai. 45. 9. *conqueritur: Quid facis? & opus tuum que manibus est.* Quibus non immerito

Ps. 10. 4. *lud Prophetæ exprobrare posset: Quid am qua tu fecisti, destruxerunt.* Pro-

ficut Superioribus indè animus cresceret, ut omnes ad perfectionem dirigeret, quod Dominus adeò paratum & subactum præbet lutum; ità cùm satis appareat quenter homines ex infirmitate deficient propriâque eorum culpâ perdi vasa pulcherrima, quò minus ad perfectum adducantur maxima sollicitudine providendum est, subditi juxta divinæ voluntatis præceptum, nostræque vocationis gratiam ad summum & absolutum virtutis gradu

Hoc impediant maxime negotia secularia. perveniant. Quocirca curandum in primis est, ut omnes de medio tollantur occasiones, quæ nostrum cursum impedire retardare possent, cujusmodi sunt sæcularia præcipuè negotia, quæ homines verè quæ si in alienam speciem ac personam transfor-

mant. Cùm enim (ùt in nostra formula dicitur, & quod semper ante oculos habere debemus,) Deo militemus, utique cadit in nos illud Apostoli dictum : Militamus Deo, & nemo militans Deo, se negotiis secularibus implicat, ut ei placeat cui se probavit. Indè & Constitutionibus & operibus expressit semper beatæ memoriæ Pater Noster quantum hujusmodi occupationes à nostro Instituto alienas duxerit. Sed accidit interdum, ut auctoritas quædam Principum ac magnorum hominum (quæ certè ut nos opprimat pati non debemus: sed acriter ei cum omni modestia, & humilitate, atque religiosa suavitate resistendum est) efficiat, ut in hujusmodi scopulos impingamus frequenter.

Timoth. 2. 4.

Duo sunt periculi sunt vitanda:

Luc. 3. 5.

11. Vereor quoque, nè nos fallat, vel species quædam falsæ utilitatis, vel etiam nostrorum ipsorum importunitas, pietatis zeli prætextu velata: & tamen cum videamus, extra septa nos versari, ac proinde in magno ac certo esse periculo, audiendum est aliquid in Christo pro Societate, & magis Instituti nostri gratiæ, divinóque auxilio fidendum, quòd nos & servabit incolumes, & prava indirecta, & aspera ponet in vias planas, si à primo illo, germanóque Societatis spiritu nos divelli non patiamur. Sed

in hac Regularum atque disciplinæ obli-
 vatione, duo Superioribus extrema vitantur
 sunt, alterum nè dum subditis displicent
 eosque contristare timent, paulatim disci-
 plinam labefactari sinant; & in his con-
 veant, quæ correctione & remedio indig-
 eant, non modò culpam aliquam inpu-
 tam relinquentes (ea enim indulgentia
 multis nec magnum vitium est, & fieri
 test ut interdum expediat) sed etiam huius-
 modi errata nè fraternâ correctione cal-
 gantes; & quod perniciosius est, cum culpa
 subinde iterentur, non applicantes in futu-
 rum efficax ac salutare remedium: quod
 nè credi non potest, quantum detrime-
 Societati affert. Paulatim quippe defecti-
 bus atq; relaxationibus succrescentibus, Su-
 periores ii, qui in gubernatione sufficiunt
 omnia inveniunt emendatu difficillima; & si
 novi sunt, nec severiori disciplina à se subdi-
 torum animos abalienare incipiant, atque
 ipso gubernationis aditu, ea statim motu
 re quæ molesta sunt & odiosa, quasi rem-
 mentes tempus, tempus expectant, quò su-
 vius & mollius omnia fiant: dùmque dies
 die protrahitur, incommoda crescunt: quod
 quod vix credi potest, sed tamen certissi-
 mum est, fit ex consuetudine sensim adeo
 familiare huiusmodi laxitatis & licentiæ ve-

1. *Conni-
 ventia.*

2. *Asperi-
 tas.*

*Connivē-
 tia mali
 effectus.*

lut idioma, ut etiam zelo præditis, minùs jam ac minùs incipient incommoda ac indecora videri, quæ antea turpissima videbantur. Itaque dum *terra paullatim alluvione consumitur; & lingua, quam nascens Societas non noverat, auditur*, quasi altera repente rerum facies, & alienorum civium regio existit. Quòd si ipsos spectemus subditos, tantum abest ut hac remissione suaviter cum illis agatur, ut maximè etiam durè & asperè tractentur. Nam ut *nemo repente fit turpissimus*, ut inquit S. Bernardus; augentur paullatim transgressiones, & infirmitates; quibus cum antè leve aliquod medicamentum satis fuisset, adaucta & inveterata mala, quæ suo tempore curata non sunt, etiam ferrum ignisque exigunt; ut serò tandem miser ille, quam antea lenitatem, mox crudelitatem ac sævitiam potiùs hostilem exhibitam sibi fuisse censeat.

Job. 14.
19.
Pl. 80. 6.

12. De quo ipso præclarè differens

D. Augustinus inquit: *Nè putes tunc amare filium tuum, quando ei non das disciplinam. Non est ista caritas, sed languor.* Atque idem paullò post, *Fel, inquit, columba non habet, tamen rostro & pennis pro nido pugnat: sinè amaritudine savit: & amor savit, caritas savit: savire videtur pater, more columbino savit, cum savit, sinè felle savit.* Divus

Admonitiones, & Correctiones quales esse debeant?
Tract. 7. in epist. Joan.

us etiam Gregorius docet, *Superioribus servandam esse, & in cordibus humilitatem & opere disciplinam. Atque inter hæc, inquit, solerter intuendum est, nè dum immoderatus custoditur virtus humilitatis, solvantur præcepta regiminis. Atque idem quoque alibi præcipit curandum esse, ut Rectorem subditus matrem pietas & patrem exhibeat disciplinam. Atque inter hæc sollicita circumspeditione providendum, nè aut districtio rigida, aut pietas sit remissa: sed debet in Superioribus esse Et justè consolans misericordia & piè savientia disciplina. Cujus typo asserit Evangelicum illum infirmum, qui fuerat plagis impositus relictus semivivus, à piissimo Samaritano & oleo & vino curatum: ut per vinum mordeantur vulnera, & per oleum foveantur. Atque hoc erit illud, quod nos quoque in Constitutionibus docemur, severitatem suo tempore suavitati miscendam: tunc enim suavitas dissoluta existimanda est, cum Superior errata non corrigit, nè eos conturbet qui latam diligunt viam; tunc disciplina rigida, cum in corrigendo modum non servat. Proinde sicut expedit primum illud diligenter cavere nè laxi ac debiles; ita hoc posterius, nè duri ac severi videantur. Totum autem ferme positum est in modo. Nam sicut fortes & firmos esse oportet, in*

eo exequendo quod convenit ; sic in ratione consequendi insuavitas & asperitas omnis fugienda est. Porro asper & gravis est Superior, cum nimium credulus primis quibusque delationibus tenaciter adhæret, nec ab iis abduci se patitur. Asper est, cum quasi omnes transgressiones æquales sint, easdem minoribus, quas majoribus, pœnas decernit. Asper est, cum iis, quæ solâ monitione corrigi possunt, acriora adhibet medicamenta. Asper est etiam cum loci & temporis momenta & opportunitatem expectare nescit ; cum errata, quæ secretâ correctione emendanda fuerant, ita palam facit ut subditum confundat ; cum in corrigendo iracundiâ magis agi, quàm zelo, & caritate duci se ostendit, verbis ac gestibus, incompositi perturbati ac animi signa exhibent, quæ non modò nihil conferunt ad consequendum quod sibi proposuit, sed etiam maximè nocent. Nam cum duo sint, quæ in subditorum animis, cum castigantur, plurimum valere solent, alterum reverentia, quâ erga Superiorem afficiuntur ex opinione de illius virtute ac probitate conceptâ, hæc sanè opinio debilitetur necesse est, cum illum vident hominem esse similem aliis, non minus quàm alios ad passionum impetus expositum : alterum persuasio,

Asperi sunt
superioris
signa.

sio, quâ se diligi credit; hanc certè mixtura
 necesse est, cùm quis viderit Superiorem in prin-
 que paternè, neque amanter secum agere per-
 Asper denique est, cùm omnino is qui pro qui
 est non ostendit se ex caritate moveri, & d ut f
 siderio perfectionis filiorum: cùm repa nib
 hensionis austeritatem non temperat dulo spic
 dine spei, quam de illorum emendatione offi
 que profectu præ se ferat: cujus quide tist
 spei non mediocre pignus Superior exi ces
 bet, cùm subditis aliquas vias ratione bus
 proponit, quibus eos juvari posse spera tiâ
 præscribens etiam ut ad se redeant, fil eor
 que communi fiduciâ aperiant, quid uti tes
 tatis retulerint, quo se modo habeant, qu tat
 in se animi sentiant. Demum in correcti ge
 nibus quod ad ordinem, & modum attine app
 habenda sunt præ oculis, quæ in tertia Co tio
 stitutionum parte B. P. N. I G N A T I U S d vit
 cet, quæque Superioribus in suis regu in
 præscribuntur. Quæ in summa ad illi mo
 Basilii præceptum revocari posse vident qu
 ut Superior in animarum curandis morbi ere
 probos medicos imitetur, *Ut videlicet tic
 gris non irascatur, sed contra morbum ipse un
 pugnet.* &

Guberna-
 tio politi-
 ca que ?

13. Et ut paucis omnia ferè quæ d
 eta sunt complectar, duo esse possunt g
 bernationum genera. Alterum quod m
 ric

naturali lumine nititur, & humanæ sapientiæ
principiis, quæ verè stultitia est, nec perci-
pere potest ea, quæ Spiritûs Dei sunt: hanc
qui tenent rationem, ita subditos regunt,
ut satis habeant, si in externis eorum actio-
nibus, nihil inordinatum aut indecens con-
spiciatur; idque unum ab eis exigunt, ut
officio quisque sibi injuncto, utcûmque sa-
tisfaciant; neque sibi aut aliis negotium fa-
cessant; quod curant, ut illis tum rationi-
bus, tum argumentis, tum etiam indulgen-
tiâ quadam perluadeant: nullâ interim in re
eorum virtutem exercentes, nihil imperan-
tes, quod illorum imbecillitati & infirmi-
tati gravius & acerbius accidere possit. Hoc
genus nè pluribus describamus, politicum
appellare licet. Sed alterum est, quod al-
tioribus principiis, & superiori lumine, di-
vino scilicet ducitur, & gratiæ vocationis
innititur; probè intelligens virtutes & om-
nes animi nostri habitus bonos, & ut ac-
quirantur, & ut deinceps conserventur, ex-
ercitatione indigere. Quare in mortifica-
tionibus quæ honorem ac proprium judici-
um convellunt, pugnantque contra sensum
& naturalem propensionem nostram, sub-
ditorum abnegationem strenuè exercet, &
efficit ut quisque tum quid sibi desit, expe-
rientiâ discat, tum etiam contendat modis
omni-

*Que reli-
giosa?*

*Politica
quàm sit
noxia?*

omnibus vel id acquirere, quod nondum habet, vel quod jam acquisivit studiosius conservare. Ac prior quidem illa ratio, quam quidam ut faciliorem amplectuntur, tantum abest ut expeditior sit, ut etiam Superbia rem ipsum in inextricabiles difficultates adducat: quandoquidem ejusmodi res sunt, quas semper in Societate tractamus, & quibus versamur assidue, nempe quæ perpetuam sui ipsius abrenuntiationem necessario requirunt, quò sanè veteris Adami culus non pertingit; ut fieri nullo modo possit, ut tantus hominum numerus talibus judiciis & ingeniis præditus, humanis rationibus ac persuasionibus duci atque imbuti queat, non magis quàm si quis in magis tempestate inter frementium ventorum impetus undarumque jactationem, ex multis præceptis navem moderari conetur. Neque verò ea gubernandi ratio iis ipsis quibus gubernantur, aut utilitatem aut consolationem afferre potest: quod usu ipso semper apparuit in iis, qui hujusmodi viam ambulant. Denique ut nihil potest esse magis contrarium vel inimicum principiis Religionis; sic statuendum est, si ea ratio gubernandi semel in Societatem induceretur, ità certissimè futurum ut non modò illa nihil lum facere fructum, sed nè consistere

conservari quidem posset. Sic enim brevi fieret, ut existeret in Societate magna hominum copia, qui litteris quidem egregie instructi, prudentiâ præterea, & rerum gerendarum dexteritate pollerent; sed nostro fini minus certè utiles essent; quod parùm in exercitatione virtutum, solidique spiritûs fundamentis profecissent. At verò posterior illa methodus, quæ prudentiam quidem secundùm Deum non respuit, sed toto spiritu nititur mortificationis exercitatione, abnegationis usu, honoris proprii, totiusque veteris hominis abdicatione, ea est, quam tantopere expetimus, quæque omni ope ac studio in Societate retinenda & colenda est: sic enim fore spero ut & omnis perfectio in Societate vigeat ac floreat; atque etiam omnium animi perpetua quadam cælestis consolationis dulcedine, quæ certè in talibus studiis degustatur, quàm maximè perfruantur. Hanc autem viam in subditis moderandis non modò exemplis docuit B. P. IGNATIUS, qui miris mortificationibus, quas pæne omnes nôrunt, suos exercebat, eoque magis quo probiores & insigniores, & sibi etiam majore familiaritatis usu conjuncti essent; sed eandem etiam in Constitutionibus expressam tradidit. Hoc est enim quod in formula nostra,

Religiosa
quàm sa-
lutaris?

H adeo

adeò disertè denuntiatum nobis, ad hoc institutum neminem aptum esse, nisi verè milem & prudentem in Christo, & in Christianæ vitæ puritate ac litteris conspicuum. Hinc etiam in Examine præcipitur, ut in hoc ac impensius studium nostrum in eo ponamus, ut majorem nostri abnegationis & continuam in rebus omnibus, quoad fieri poterit mortificationem quæramus. Quod genus præceptorum ità est in totis Constitutionibus usitatum ac frequens, ut nihil aliud pæne continere videantur. Neque mihi dubium est, si Superiores exemplorum suam suo præeuntes, cum qua dictum est firmitate, suavitate etiam prudentiâ committentes, hoc gubernandi præscriptum sequantur, quin nostris omnibus ità probe utantur, ut ipsi se hoc potissimum modo regi vellet, idque maximè cupiant & amplectantur, ut omnes, cum singulari Societatis incrementi maximâque proximorum utilitate. Quod si eò etiam faciliùs, suaviùsque reddetur, ut modò omnes, qui in Societate præsunt, hunc gubernandi typum conspirabunt, ut quorundam remissio, aliorum odiosam reddat disciplinam; omnesque subditi intelligant ità se exerceri ad eorum virtutem confirmandam & augendam. Quòd si quorundam pusillanimitas vel tepor, ad eorum

perfectionem non aspiret, Ipsi viderint (ut cum D. Bernardo loquamur) quid excusationis possint afferre: quoniam Apostolicam omnines nos vitam secuti sumus; Apostolica professioni nomina dedimus universi, dicentes Christo duci: Ecce nos reliquimus omnia & secuti sumus te.

Bern. ser. contra vitium ingrat.

14. Quarto loco atque extremo illud mihi monendum occurrit, ut quanto studio Societatis conservatio curanda est, eo Superiores curent, ut Nostri & inter se, & cum proximis recte sint dispositi. Quævis enim ordinis perturbatio, quæ vel in militibus inter se, vel in modo exercitus ducendi exoritur, maximè verò inter præliandum, maximam totius exercitus confusionem parit & exitium. Quare B.P.N. IGNATIUS initio octavæ partis Constitutionum tam seriò affirmat, neque conservari, neque regi, atque adeò nec finem ad quem tendit, consequi Societatem posse, si inter se & cum suo capite membra ejus unita non fuerint: eodémque loco, præter id quod media explicat, quibus hæc unio servari possit, quibus profectò omnibus basis ac fundamentum virtus est & spiritus; tanti hanc unitatem facit, ut contra eos qui dissensionis auctores extiterint, gravissimis illis verbis utatur, diligentissime videlicet

Superior curet mutuum Nostrorum inter se unionem.

separandos tamquam pestem à Societate
 quæ eam potest summopere inficere, si pro-
 tens remedium non adhibeatur. Proinde
 nulla ratione Superioribus dissensiones
 inter domesticos ferendæ sunt; nec toleran-
 dum ut ea quæ ad nationes pertinent, &
 caritatem maximè discindunt, vel leviter
 attingantur, dicente Apostolo, non ap-
 pertinet Religiosos modò, sed etiam Christianos

Col. 3. 11. quosvis, *Nec servum, nec liberum, nec barbarum aut Scytham, sed omnia, inquit, & omnes sub domino, inquit, & omnes sub Christo.* Hæc est gloria Societatis nostræ, jam tunc ab initio. Et ce-

1. Cor. 9. *Melius est nobis magis mori, quàm ut gloriamur.* Hanc e-
 vertit spi-
 ritus na-
 tionalis.

bujusmodi quis evacuet. Non igitur ferendum est, ut quæ singulorum sint vitia, integris tribuantur nationibus: cum nihil de vel vituperatione dignum sit, quod voluntarium non est: & diligentissimè regenda illa servanda, quæ prohibet nè aliæ nationes de aliis sinistre sentiant, aut loquantur. Sed peculiari affectu faciendum est cuique ut diversas nationes in Domino prosequatur.

Ephes. 2. *Omnes siquidem sumus cives Sanctorum,* & patriam unam paradisum continentantes, eam à longè aspiciamus & salutamus.

Hebr. 2. *Cuperem equidem in hoc loco tam nefario, tamque Christo grato, diutiùs immorari, (adeo mihi cordi hæret) nisi me*

gna fati commendationis exaggeratione u-
sum putarem, cum ita dixi credere me, ac
pro certo habere ex eo uno maximè Socie-
tatis bonum & conservationem pendere.
Murmurationes igitur zizaniorum semina,
& quidquid caritatem violare, vel quidquid
impedire potest, ex agro hoc Domini peni-
tùs exterminetur. Sed consideremus invi-
cem; *non ut invicem judicemus, aut mordea-* Gal. 5. 15.
mus, nè fortè ab invicem consumamur; sed,
ut Apostolus ait, *in procuratione caritatis,* Hebr. 10.
& bonorum operum alter alterius virtutes 24.
considerantes, ut crescamus in spiritu, De-
umque Dominum laudemus, ut cum ala vi-
cissim alam percutit, volumus cum præcla-
ro illo cantico ad cælum: *Benedicta gloria* Ezech. 3.
Domini de loco sancto suo. Dum enim quis- 12.
que alterum respicit, atque in eo donum ali-
quod intuetur, quo ipse caret, fieri non po-
test, quin seipsum humiliet atque in amo-
re, & communicatione cum ceteris crescat.
Sic quippe disserit S. Gregorius, divisiones
gratiarum à Deo fieri nulla alia de causa;
quàm ad maximarum harum virtutum, hu-
militatis concordiaque custodiam. In a-
liis quippe regionibus vinum abundat, ole-
um in aliis, quædam tritici feraces sunt, quæ-
dam animalium; ut dum una alterius ope in-
diget, servetur communicatio, mutuùmque

inter omnes commercium foveatur. *ergo regiones terrarum, inquit, ita sunt mentes Sanctorum, quae cum vicissim sibi conferunt quod acceperunt; quasi fructus suos regionibus impendunt, ut in una omnes unitate jungantur.*

*Superior
charitatē
fraternam
foveat.
Joan. 13.
35.*

15. Memores nos esse oportet tenenti quod disposuit dulcissimus Pater Iesus, & quidem quod ipso sanguine sancivit, & morte confirmavit. *In hoc agnoscent omnes quod mei discipuli estis, si dilectionem habueritis ad invicem.* Quod preceptum Evangelista qui audierat, ita expressit, & ad extremum usque spiritum tenuit, ut, quemadmodum refert D. Hieronymus, nihil pæne aliud discipulis inculceret, quod etiam, ut ille affirmabat, & preceptum Domini esset, & si solum servaret sufficeret. Id igitur nos opere & veritate assidue efficere necesse est, ut cortinae, quae Sanctum Dei tabernaculum ornant, & a superiore parte, & ad latus inter sese hyacinthinis vittis colligentur, id est, *Fidelium*

Hom. 19. in Ezechielem. *nima, ut S. Gregorius interpretatur, per unitatem conjuncta sint, non per discordiam visa.* Sunt autem sæpe vel minuta quaedam, quae hujusmodi unionem impediunt & distrahunt; & quemadmodum est apud D. Bernardum, ut inter dentium committuntur

ras, nihil tam parum intercedere potest, quod non magnam afferat molestiam : ita fraterna unitas, quo arctior est, eò facilius exiguis quibusque causis perturbatur & relaxatur.

Et quidem negandum non est, *debere firmiores aliorum portare infirmitates*, & peculiari

ratione pro iis effundere cor suum, à quibus se in aliquo læsos aut vexatos dolent. Superioribus tamen curandum est, ut qui infirmiores sunt, etiam ipsi & sustinere & abstinere discant.

Contingit enim interdum, quod Cassianus inquit, *ut infirmitates eorum, qui tepidius perfectionis expetunt sanitatem, quantalibet fortium tolerantia sustententur, ab ipsis tamen, qui infirmi sunt, non ferantur, & ut ita dicam, ipsum tolerari non tolerant.*

Quibus sunt & omnibus efficacia admodum remedia, arbitror, quæ sexto capite ejus collationis de Amicitia Abbas Joseph sapienter exposuit.

Nec verò prætereundum videtur, quantum valeat ad animorum servandam unitatem, ut fugiat unusquisque privatas quasdam amicitias, quas in Congregationibus velut *indecentem quamdam pugnam* appellabat D. Basiliius, & quisquis peculiari affectu ducitur erga quempiam, vel quod ei sit sanguine junctus, vel quod illius consuetudine delectetur, seipsum, inquit, accusat ac prodit, quod non habeat integram caritatem.

H 4

16. At-

Rom. 15.

1.

Amicitias
privatas
tollat.

Nostros

ad proximum re-
fere ordi-
net.Philip. 2.
à v. 1. us-
que ad 7.1. Per do-
ctrinam
Christia-
nam.

16. Atque ut de hac re, licet valde se suavi, scribendi tandem finem faciam, stat ut sermonem Apostolica illa exhortatione concludam: quam etsi ille ad Philipenses, omnes tamen velim ut ad se factam

sibi que dictam accipiant: *Si qua ergo solatio in Christo, si quod solatium caritatis, si qua societas Spiritus, si qua viscera missionis, implete gaudium meum, ut idem sentitis: eandem caritatem habentes, unanimiter id ipsum sentientes: nihil per contentiones, que per inanem gloriam, sed in humilitate superiores sibi invicem arbitrantes, non sua sunt singuli considerantes, sed quarum.* Hoc enim sentite in vobis quod

CHRISTO JESU, qui cum in forma esset, non rapinam arbitratus est, esse se aequalem Deo, sed semetipsum exinanivit, formam servi accipiens, in similitudinem hominum

etus, & habitu inventus ut homo. Erga proximos verò nostros ordinari intelligo in vestris ministeriis ad eorum salutem exercendis, inter quæ non immeritò primum locum vendicat id, quod tanto opere generali præcepto à B. P. N. nominatim commendatur, docendæ scilicet Christianæ doctrinæ: tum propter multas magnæ rei utilitates atque necessitates; tum quod ut est in Constitutionibus, periculum

nè ut quisque erit doctior, ita provinciam hanc tamquam primo aspectu minus pretiosam detractare conetur. Cupio etiam ut in Confessionibus, in quibus fructum & consolationem proximorum spectare debemus, in id potissimum incumbamus, ut iis succurramus, qui majore necessitate spirituali premuntur. Nè teratur tempus exiguo admodum fructu, quando alibi suppetit, in quo cum majori Dei gloria, majorique laborantium animarum utilitate industriam nostram possimus impendere.

2. per excipiendas confessiones.

17. Moneo toto cordis affectu, ut in concionando antiquus ille, germanusque Societatis modus & servetur diligenter, & sicubi degeneraverit, sedulo instauretur: nè peregrini quidam modi, atque à nostro fine Institutóque alieni introducantur; dum incipiunt juniores imperitæ plebis aures mulcere: nè nobis id contingat, quod multò antè Chrysostrómus conquestus est, ut populi scilicet, quos doceri & dirigi oportebat ab Evangelii prædicatoribus, ipsos contra prædicatores instruant. Qua de re non subjiciam plura, quandoquidem non ignorant Reverentiæ Vestræ quid in hoc genere vel Provincialis regulæ statuatur, vel ad diversas Provincias B. Pater Noster piæ memoriæ perscripserit. Illud tantum non

3. per conciones ad fructum, & ad cor faciendas.

prætermittam; hoc à me negotium maxime momenti existimari, quippe cum minime unum ipsum tanti in Ecclesia Dei faciendum sit, quanti ipsa reformatio morum, & peccatorum atque vitiorum in populo Christiano extirpatio. Itaque semper maximum Dei beneficium duxi, cum eos divini verbi seminatores mittit, qui loquuntur ad eos. Et contra maximum omnino flagellum, cum eos venire permittit, quorum in Ecclesia strepitum D. Hieronymus amare flet, qui fiunt populo, *Quasi tuba, & citra*

Præfatione in Epist. ad Gal.

ra suave sonans: qui profecto adulterant patet verbum Dei, neque ea annuntiant, quæ aut ad poenitentiam provocare, aut Christum in cordibus audientium formare queunt.

A concionando qui excludendi?

18. Et quoniam non possum verè ea re sine magno animi dolore cogitare; ignoro quid à me Ecclesia Christi suo iure exigat; si quæ sunt in Societate vires, quæ eam juvandam cupio vehementer, RR. Vestra id ut intelligant, & opere exequantur, qui in concionandi munere ad Societatis institutum, ut videlicet in spiritu & fructuose se faciant, sese componere aut negligenter aut nesciant, eos scilicet ad id munus talentum nactos non esse, quamvis in vulgus fortasse laudentur ac suspiciantur: quamvis etiam eos ingens auditorum numerus sectetur.

Quæ

Quare eos in aliquo Societatis ministerio vel legendi, vel alio quovis occupandos esse. Neque enim omnib, omnia talenta credita sunt, & divisiones gratiarum sunt, & divisiones ministrorum. Quod ad Missiones attinet, etiam atque etiam hortor, ut Superiores curent eos mittere, qui exemplo & doctrinâ populos ædificare valeant, ad ea potissimum loca, cum iis Sociis, iisque instructionibus, quæ ad majorem Dei gloriam futura credantur: servanturque; sedulò quæ septimâ parte Constitutionû accuratè præscribuntur, quandoquidem contingere interdum potest ut Superiores mediati suorum Collegiorum utilitati vel quieti consulentes, eos mitti curent, ut à se amoveant, quos minimè oportebat. Quod omnes intelligunt, quàm magnas in Societatem nostram calamitates inveheret: quippe cum hoc ministerium, si quod aliud in Societate, præclaros & maximè selectos homines sine dubitatione exigat. Et nè longior sim, si alias Societatis functiones atque opera percurram, ad ea me refero, quæ in formula nostri instituti in litteris Apostolicis comprehensa continentur: quæ toto cordis affectu exopto à Nostris omnibus, & profunda meditatione ruminari, & cum ardenti desiderio nostræ vocationi respondendi: cum nos oporteat semper ad scopum

1. Cor. 12.
Qui ad
Missiones
destinan-
di?

nostræ professionis, atque altitudinem
 Ifai. 51. 1. stræ vocationis oculos defigere, respicentes
 ad petram, unde excisi sumus; & sequentes
 saltè à longè, quibus licet passibus, &
 riosos hosce Apostolorum Principes, quorum
 solemnem commemorationem die cr
 stinâ celebramus; quorum protectioni, in
 modò ob recuperatam suam valetudinem
 sed peculiari etiam sancti Spiritûs instigante
 voluit B. P. IGNATIUS minimam hanc
 Societatem devotam semper inniti.

*Preces pe-
 runtur
 pro felici
 regimine.*

19. Et quando de dotibus quæ Superioribus
 necessariae sunt, de quæ iis quibus
 eos ornatos esse cupio, tam multa dixi,
 quibus non obscure cernitur, quantum
 necessarium sit, quantumque virium ad
 gubernationem rectè obeundam; obsecro
 PP. dilectissimi, viscera mea, ex intimis
 scribis cordis mei, ut cum gubernatio
 universalis, tantiq; momenti imbecillis
 humeris imposita sit, vos vestris precibus
 fiduis & fervidis, ea quæ mihi desunt (quæ
 maxima & plurima esse sentio) ad totius
 stræ Societatis utilitatem à Dei bonitate
 petretis. Quod enim ad me attinet, equi
 dem non parùm præstitero, si vel per omnia
 membra dissectus, atque discerptus, aliquo
 saltè ex parte me gratum præbuero ob
 gulare beneficium, quòd hac ipsâ die à Christo

sto Domino accepi, quò ità oculos meos
illuminare dignatus est, ut à tenebris Ægy-
pti & servitute, & ab inutilibus operibus la-
teris ac luti, quæ me plùs fatis, tum volen-
tem tum nolentem premebant, emergere
statuerim; méque quò à divina gratia voca-
bar, transferre in admirabilem hanc lucem
Societatis nostræ: in qua quando id jam de
me ejus providentia decrevit, quod ego non
modo non suspicari, sed nè timere quidem
unquam ausus essem, quò mea major est im-
becillitas, eò magis Divinam ejus Majesta-
tem precor, ut pluviam voluntariam divino-
rum charismatum, cælestiùmque omnium
gratiarum in eam emittat, ut resplendeant
opera ejus, & *confiteantur illi misericordie* Pf. 106. 8.
ipsius, & mirabilia ejus filiis hominum. Dùm- Psal. 43.
que debetur nobis confusio faciei, sit illi ab o- 16.
mni creatura visibili pariter & invisibili laus,
& gloria, & benedictio, claritas & sapientia,
gratiarum actio, honor, virtus, & fortitudo in Apoc. 7.
facula. Amen. Romæ 28. Junii, 1581. 12.

RR. VV.

Inutilis in Christo Servus

CLAUDIUS AQUAVIVA.

EPI-